

9

WERKGROEP NOORDZEE

JAARVERSLAG

1988

INHOUD

1. Inleiding
 - 1.1 Olievlek
 - 1.2 Algenplaag
 - 1.3 Anna Broere
 - 1.4 Zeehondenvirus
 - 1.5 Piper Alpha
 - 1.6 Natuurbedreiging
2. **Aktiviteiten per beleidsveld**
 - 2.1 Scheepvaart
 - 2.2 Visserij
 - 2.3 Waterkwaliteit/ekotoxikologie
 - 2.3.1 Regeringsbeleid
 - 2.3.2 Rivieren
 - 2.3.3 Windmill/DSM
 - 2.3.4 Verbranding/Dumping
 - 2.3.5 Juridische procedures
 - 2.3.6 Afzonderlijke vergunningsaanvragen
 - 2.4 Delfstofwinning
 - 2.4.1 Zand en Grind
 - 2.4.2 Offshore - Mijnbouw
 - 2.5 Bescherming flora en fauna
3. **Publiciteit, voorlichting en edukatie**
 - 3.1 Reguliere activiteiten
 - 3.2 Coastwatch
 - 3.3 Periodieken
4. **1988 in het kort**
5. **Aktiepunten 1989**
 - 5.1 Scheepvaart
 - 5.2 Offshore & Exploitatie Bodemmateriaal
 - 5.3 Visserij
 - 5.4 Rivieren
 - 5.5 Atmosferische Vervuiling
 - 5.6 Dumping en verbranding op zee
 - 5.7 Waterkwaliteit en Ecotoxicologie
 - 5.8 Harmonisatiebeleid
 - 5.9 Ruimtelijke ordening/ontwikkeling in de kustzone
 - 5.10 Bescherming flora en fauna
 - 5.11 Voorlichting en Educatie
 - 5.12 Publiciteit
 - 5.13 Nationale en Internationale samenwerking
6. **Organisatie en werkwijze van de Werkgroep**
 - 6.1 Kerngroep en Dagelijks Bestuur
 - 6.2 Buro
 - 6.3 Financiën
 - 6.4 Samenwerking

1. INLEIDING

De milieuproblematiek van de Noordzee heeft zich het afgelopen jaar prominenter gemanifesteerd dan voorheen. Zelden heeft het zeemilieu zo vaak voor krantekoppen gezorgd als in 1988. Helaas bevatten krantekoppen doorgaans slecht nieuws en voordat de Noordzee de voorpagina's haalt moet het wel heel slecht zijn. Het afgelopen jaar was dan ook een rampjaar voor de Noordzee.

Vorbereidingen tot de
berging van
het gifschip
Anna Broere
op de Noordzee.

(foto Smit Internationale)

1.1 Olievlek

Het begon al in de eerste week van januari. Een olievlek voor de Zuid-Nederlandse kust veroorzaakte een milieuramp die vele duizenden zeevogels het leven kostte. Het bleek te gaan om een Roemeense ertscarriër, de Borcea, met een gat in de romp op de plaats van een brandstoftank. De kapitein vond het niet de moeite waard om de reis voor een reparatie te onderbreken. Later bleek dat het lekkende schip al in een vroeg stadium was waargenomen, hetgeen ook was gemeld aan de autoriteiten. gebrek aan kommunikatie en koördinatie had tot gevolg dat het schip z'n reis ongestoord kon vervolgen. Bovendien voer het onder de vlag van een land dat de milieuverdragen niet heeft geratificeerd, waardoor de juridische mogelijkheden om de dader strafrechtelijk te vervolgen vrijwel nihil zijn.

1.2 Algenplaag

In het voorjaar teisterde een algenplaag het noordelijk deel van de Noordzee. een verstik-kend pakket van de alg *Chrysochromulina polylepis* breidde zich langzaam zuidwaarts uit langs de Noorse kust en de Zweedse Oostzee-kust.

1.3 Anna Broere

Eind mei werd de chemikaliëntanker Anna Broere geramd door het Zweedse roll on roll off schip Atlantic Compass. De Anna Broere zonk ongeveer 100 kilometer ten westen van IJmuiden. Twee opvarenden overleefden het ongeluk niet. Onder de chemikaliën waarmee het schip geladen was bevond zich het uiterst giftige acrylo-nitril. Twee en een halve maand later werd het schip pas geborgen, maar het grootse deel van de lading bleek in het zeemilieu te zijn verdwenen.

1.4 Zeehondenvirus

Aan het einde van diezelfde meimaand begon ook andere milieuramp langzaam zichtbaar te worden. Honderden dode zeehonden spoelden aan op de Deense en Duitse kusten. Een geheimzin-nig virus bleek de oorzaak van deze sterfte, die zich de maanden daarop uitbreidde tot de zeehonden populaties langs de gehele Noordzee-kust. Het gevolg van de ziekte was dat het bestand aan gewone zeehonden terugliep tot ongeveer een kwart van de oorspronkelijke omvang. Vooral voor de waddenkust betekende dat een enorme sprong terug na het geleide-lijke herstel van de populaties de afgelopen vijf jaar.

Inenting van zeehond
tegen
virusziekte.

(foto Ecomare Texel)

1.5 Piper Alpha

Begin juli vond er een grote ramp plaats met een offshoreplatform in de Noordzee. Het productieplatform Piper Alpha ontplofte als gevolg van een gaslek. Bij die ramp kwamen 167 mensen om het leven. Later bleek dat er vijf ton pcb's op het platform waren opgeslagen. Deze hoeveelheid pcb's kwam op die manier waarschijnlijk in het Noordzeemilieu terecht wat op zich al een milieuramp betekent.

Dit waren de meest in het oog springende rampen die het afgelopen jaar in de Noordzee plaats vonden. Voor de Werkgroep Noordzee benadrukken deze rampen de noodzaak van een zorgvuldiger relatie tussen onze samenleving en het Noordzeemilieu.

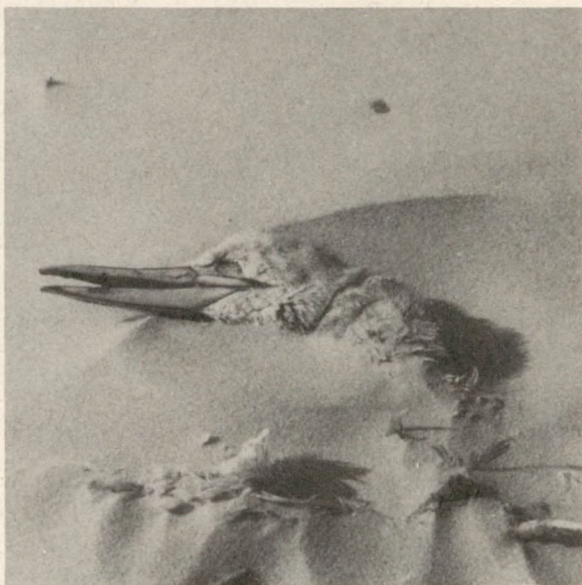
1.6 Natuurbedreiging

Alle problemen waar milieuorganisaties al jaren voor waarschuwen komen steeds duidelijker op ons af. Op het land zien we dat bijvoorbeeld aan het afsterven van de bossen, de afnemende kwaliteit van het drinkwater en afnemende soortenrijkdom in de eens zo mooie sloten. Maar ook de zee lijkt het menselijk geweld niet meer aan te kunnen. Diverse vissoorten staan er door overbevissing slecht voor. Langlevende soorten, die zich slechts langzaam voortplanten, worden steeds ernstiger bedreigd. Bij een forse regenwaterafvoer in de winter moeten we ons hart vasthouden voor de er op volgende algenbloei langs de kusten, als gevolg van overbemesting van het zeewater. Daarbij komen nog de olielozingen, scheepsongelukken en andere rampen met menselijke oorzaak.

Gelukkig begint zo langzamerhand ook bij regering en parlement het besef door te dringen dat dit alles de verkeerde kant op gaat. Of ze daarmee op tijd zijn kan alleen de toekomst uitwijzen. Duidelijk is wel dat de discussie of de mens wel of niet de verantwoordelijkheid heeft voor het voortbestaan van een ongestoorde natuur en daarnaar dient te handelen, achterhaald is. De milieuproblemen zijn inmiddels zo ernstig dat eerder het voortbestaan van de mensheid zelf het kader voor handelen zal vormen.

Met als basis de kennis die in de loop van haar 11 - jarig bestaan is opgebouwd zal de Werkgroep Noordzee in 1989 wederom de overheid op haar milieubeleid kritiseren en adviseren. Dat zal zowel op direkte wijze gebeuren, via overlegstructuren en juridische procedures, als op indirecte wijze, via publiciteit en voorlichting.

(foto Johan Vijfvinkel)

2. AKTIVITEITEN PER BELEIDSVELD

In de Kerngroep van de Werkgroep Noordzee is m.i.v. 1988 besloten om te werken aan de hand van beleidsvelden, waarvoor afzonderlijke kerngroepleden zich zullen inspannen. Hieronder volgt de situatie per beleidsveld in 1988.

2.1 Scheepvaart

Het afgelopen jaar zijn wederom een aantal ongelukken gebeurd op de Noordzee waarbij schepen betrokken waren. Het ongeluk dat er het meest uitsprong was wel dat met de Anna Broere (zie ook de inleiding bij dit jaarverslag). Deze chemikaliëntanker werd op 27 mei overvaren, waarna een langdurige en kostbare bergingsoperatie plaats vond gedurende de zomermaanden. Naar het oordeel van de Werkgroep Noordzee waren er een aantal lessen uit dit ongeluk te trekken. Bergingsoperaties op de Noordzee zijn niet de gemakkelijkste, de vraag is of bergers wel voldoende zijn toegerust voor dit soort klussen en of een bergingsoperatie voor de bergers wel voldoende rendabel is. Als de eigenaar afstand doet van zijn schip, kunnen de kosten van de bergingsoperatie dan toch niet voor zijn rekening komen? Tenslotte wreekt zich ook hier weer naar de mening van de Werkgroep Noordzee de afwezigheid van elke vorm van verkeersbegeleiding.

Over dit laatste onderwerp heeft de Werkgroep besprekingen gevoerd met de overheid. Het lijkt erop of van die zijde wel de wil bestaat "iets" te gaan doen met een informatie- en meldingssysteem. De Werkgroep Noordzee vindt echter dat de ontwikkelingen niet snel genoeg gaan. Een verkeersinformatiesysteem kan goede diensten bewijzen bij de voorkoming van ongelukken en bij de hulpverlening als ze desalniettemin toch gebeuren. Ook kunnen overtredingen van lozings- en verkeersregels gemakkelijker worden opgespoord. Een ander punt in verband met de scheepvaart is het functioneren van Havenontvangstinstallaties (HOI's). Gezien de nog altijd talloze lozingen van bijv. olie op zee, maken schepen nog steeds te weinig gebruik van de HOI's in de havens. De kosten voor het afgeven van afval spelen daarbij vermoedelijk een belangrijke rol. Daarom heeft de Werkgroep

Noordzee, in samenwerking met Vogelbescherming, in 1988 voorstellen geformuleerd om HOI's gratis te maken en de kosten te verwerken in het al bestaande systeem van havengelden. Het overleg hierover is nog gaande.

Op het internationale niveau is de Werkgroep actief betrokken bij het waarnemersschap van Friends of the Earth International (FOEI), bij de Internationale Maritieme Organisatie (IMO). In dat kader hebben verschillende leden van de Werkgroep Noordzee vergaderingen van het IMO bijgewoond en een actieve inbreng gehad. Onderwerpen die daarbij aan de orde zijn gesteld zijn o.m. het transport van verpakte chemicaliën (bijlage III van het MARPOL verdrag), milieuaspecten van de berging na ongevallen en de verwijdering van offshore installaties op zee. Ook de eerdergenoemde problematiek van verkeersbegeleiding op zee zal door de Werkgroep binne de IMO aan de orde worden gesteld.

2.2 Visserij

Wat de visserij betreft stond 1988 wederom in het teken van de overbevissing. Het aanscherpte kwoteringsbeleid van de EEG had in 1987 al geleid tot botsingen tussen overheid en vissers. Hoewel het er in september 1988 aanvankelijk naar uitzag dat de vissers zich redelijk aan de vangstbeperkingen hielden, bleek al gauw dat enorme partijen illegaal werden verhandeld. Verscherpte controle door de Algemene Inspektie Dienst (AID) wekte de woede van de vissers, wat regelmatig leidde tot vechtpartijen. Illegale partijen vis werden slechts zelden opgespoord. De groeiende notie dat de visserij in zijn huidige omvang een ernstige bedreiging vormt voor niet alleen de economisch waardevolle vissoorten, maar ook voor de andere dieren die in en om de Noordzee leven en de bovengenoemde gebeurtenissen, maakten het noodzakelijk voor de Werkgroep Noordzee om een standpunt te bepalen. Gezien de bijzondere complexiteit van deze problematiek, zowel in biologisch als in sociaal economisch opzicht, hebben een aantal werkgroep leden in het begin van 1988 de opdracht gekregen een en ander te inventariseren. Hiertoe zijn gesprekken gevoerd met het Rijks Instituut voor Visserij Onderzoek (RIVO) en is een symposium ter gelegenheid van een eeuw visserijonderzoek bijgewoond. Gebrek aan inzetbare menskracht heeft er helaas toe geleid dat een van de

beoogde doelstellingen van het subgroepje (het organiseren van een studiedag over visserij) niet gehaald is. Wel is in het kader van het derde North Sea Seminar een achtergrondartikel geschreven waarin de visie van de Werkgroep op de Visserijproblematiek is neergelegd.

2.3 Waterkwaliteit Ekotoxikologie

In 1988 heeft het Noordzee-ecosysteem twee zeer duidelijke signalen laten zien die mogelijk terug te voeren zijn op de kwaliteit van water en bodem. In mei kwamen alarmerende berichten uit Noorwegen over vissterfte als gevolg van een gigantisch algentapijt dat zich langs de zuidwestkust verplaatste. De meningen van deskundigen over de oorzaak varieerden van "een natuurlijk verschijnsel" tot "een gevolg van de belasting van het mariene ecosysteem met nutriënten". In diezelfde maand werd voor het eerst melding gemaakt van sterfte onder zeehonden in de Deense en Duitse Waddenzee. Pas veel later zou de volledige omvang van de epidemie duidelijk worden: 75% van de totale populatie van de gewone zeehond stierf tengevolge van een nog steeds onbekende oorzaak. Het grootste raadsel is hoe de epidemie zo snel om zich heen heeft kunnen grijpen. Mogelijk is er verband tussen de waterveroontreiniging en onderdrukking van het immuunsysteem. Naar aanleiding van deze gebeurtenissen én het zinken van de Anna Broere, de brand op de Piper Alpha en de ramp met de Roemeense tanker Borcea werd door de pers ruimschoots aandacht besteed aan de aantasting van de Noordzee in z'n totaliteit. Interviews met leden van de Werkgroep werden gepubliceerd in verschillende landelijke dagbladen.

studiedag

In april werd door een vertegenwoordiger van WgNz deelgenomen aan een studiedag over het "Watersysteemplan Noordzee". De studiedag werd georganiseerd door Direktie Noordzee. Het Watersysteemplan moet de opvolger worden van het Waterkwaliteitsplan Noordzee.

De kritiek die door de WgNz werd ingebracht gold voornamelijk het ontbreken van de centrale doelstelling uit het WKP Noordzee de wenselijkheid op dit moment van een nieuw beleidsconcept voor het schoner maken van de Noordzee.

studie normstelling

In opdracht van WgNz werd door Jennie Simons, studente biologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, een literatuurstudie verricht naar de wenselijkheid van het stellen van normen voor de waterkwaliteit van de Noordzee.

2.3.1. Regeringsbeleid

BSN

In het kader van de harmonisatie Noordzee-beleid werd in februari het Beleidsplan Scheepvaartverkeer Noordzee (BSN) aangeboden aan de Tweede Kamer (zie scheepvaart).

rampenplan

Naar aanleiding van de ramp met de veerboot Herald of Free Enterprise werd door de ICONA een rampenplan voor de Noordzee opgesteld. Het plan is inmiddels door de ministerraad aan de tweede kamer aangeboden en zal daar in april 1989 worden behandeld. Het plan behelst de optimalisering van de coördinatie van de verschillende diensten die zijn betrokken bij het bestrijden van rampen op de Noordzee. De kustwacht fungeert als centraal punt.

In een kommentaar voor EO's Tijdsein liet WgNz weten dat de aanwezigheid van een rampenplan geen garantie is voor het voorkomen van rampen en dat meer geld en energie aan preventieve maatregelen zouden moeten worden besteed.

premieregeling

In juli maakte de Ministerraad een premieregeling voor opgeviste gevaarlijke stoffen op de Noordzee bekend. De regeling gaat in per 1 januari 1989. De regeling geldt zowel voor explosieven en milieugevaarlijke stoffen.

harmonisatienota

Net voor het einde van het jaar werd door de Ministerraad de nieuwe Nota Harmonisatie Noordzeebeleid aangeboden. Over een concept van deze nota vond eerder in het jaar informeel overleg plaats tussen vertegenwoordigers van WgNz en ambtenaren van de ICONA. Begin '89 zal de Werkgroep haar visie op de nieuwe nota publiceren.

2.3.2 Rivieren

Rijn.

In het kader van het Rijn Aktie Plan (RAP) heeft een werkgroep een rapport uitgebracht over de belasting van de Rijn in het Nederlandse stroomgebied met een 27-tal stoffen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de industrie, rioolwater en de diffuse bronnen. Uit het rapport blijkt dat de inbreng van met name bestrijdingsmiddelen in het Nederlandse stroomgebied groter is dan hetgeen bij Lobith ons land binnenkomt.

Over de reductie van fosfaat en ammonium in uitstromend water zijn (getalsmatige) afspraken gemaakt op de 9e Rijnconferentie (Bonn, 11 oktober 1988). Voorts is er in Nederland een afspraak tussen de overheid en waterkwaliteitsbeheerders gemaakt die inhoudt dat op 1-1-1995 de fosforvrucht in het effluent met 75% zal zijn gereduceerd (ten opzichte van de waarde in 1985).

Maas, Schelde, Eems.

De maatregelen in het kader van het RAP gelden in principe ook voor de andere rivieren. Tot nu toe zijn echter nog geen konkrete saneringsvoorstellen gedaan door de Nederlandse overheid.

Wel werden in de loop van 1988 rapporten gepubliceerd door de milieubeweging over de kwaliteit van de Maas, de Schelde en de Eems: In maart publiceerde de Stichting Reinwater een rapport over de waterkwaliteit van de Maas. In het rapport wordt gekonkludeerd dat de rivier nog steeds ernstig verontreinigd is met olie, zware metalen, chloride en vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen. Reinwater pleit voor het instellen van een internationale Maascommissie met een onderzoeks- en controlerende taak.

In december komen Stichting Reinwater en Werkgroep Eemsmond naar buiten met de resultaten van een onderzoek naar de kwaliteit van de Eems. De belangrijkste konklusies van het onderzoek zijn dat de Eems ernstig is verontreinigd met olie en dat het water van de rivier sterk overbemest is.

Uit een rapport van Rijkswaterstaat blijkt dat het relatieve belang van de rivier de Eems in de aanvoer van PCB's toeneemt.

In diezelfde maand publiceert de internationale Scheldewerkgroep een actieplan voor verbetering van de waterkwaliteit van de

Schelde; in het plan wordt vooral de noodzaak van versnelling van de bouw van rioolwaterzuiveringsinstallaties en sanering van industriële lozingen in Vlaanderen en Brussel benadrukt.

2.3.3 Windmill/DSM

Naar aanleiding van het verlenen van nieuwe lozingsvergunningen aan de fosfaatkunstmestbedrijven Windmill en DSM bieden de milieuorganisaties Stichting Natuur en Milieu, Stichting Reinwater, Vereniging Milieudefensie, Zuidhollandse Milieufederatie de Waddenvereniging en Werkgroep Noordzee op 21 juni een petitie aan aan de voorzitter van de vaste kamerkommissie voor Verkeer en Waterstaat. Hoewel de bedrijven per 1 juli worden verplicht de lozingen van cadmium met 70% terug te dringen protesteren de milieuorganisaties toch omdat door Minister Smit-Kroes herhaalde malen is verkondigd dat de lozingen geheel zullen worden stopgezet. Bovendien gaan de lozingen van fosfaten, zware metalen en radioactieve stoffen gewoon door (zie ook juridische procedures).

In de petitie verzoeken de organisaties de Kamer zich in te spannen voor stopzetting van de afvalgipslozingen van de bedrijven Windmill en DSM in de Nieuwe Waterweg. Tegelijk met de aanbieding wordt een gipsen beeld van Smit-Kroes te water gelaten in de hofvijver.

Op 1 juli vindt een symbolische blokkade van de poort van Windmill plaats door een imitatie Smit-Kroes. Op deze dag treedt namelijk de nieuwe vergunning in werking.

Naar aanleiding van deze actie, die overigens niet leidt tot stopzetting van de lozingen, worden de milieuorganisaties uitgenodigd voor een gesprek met de direktie van Windmill. In dit gesprek liet de direktie weten sympathiek te staan ten opzichte van een milieuboeikhouding.

Dezelfde organisaties schreven een brief aan Minister Nijpels waarin de aandacht werd gevestigd op de lozingen van radioactieve stoffen door de beide kunstmestproducenten. Volgens een rapport van de Algemene Gezondheidsraad dragen de bedrijven via deze lozingen voor 1% bij aan de stralingsbelasting van de gemiddelde Nederlander (via consumptie van vis- en visprodukten).

Volgens de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater is geen vergunning nodig voor het lozen van deze stoffen.

Volgens de Kernenergiewet moet dat wel. Een dergelijke vergunning hebben de bedrijven echter niet. De Minister heeft nog steeds niet geantwoord ondanks een herhaald verzoek eind november.

Gezamenlijke actie
van milieugroepen
tegen
afvalgipslozer Windmill
in Vlaardingen.

(foto Folkert de Jong)

2.3.4 Verbranding/ Dumping

verbranding op zee.

In november 1987 besloten de Noordzeelanden op de 2e Noordzeeministersconferentie de verbranding op de Noordzee te beëindigen per 31-12-94. In maart 1988 werd het Nederlandse regeringsstandpunt aangeboden aan de tweede kamer. De regering wil de verbranding op zee van Nederlands afval volledig beëindigen per 31-12-90. Buitenlands afval moet bij voorkeur via een buitenlandse haven worden verbrand. Werkgroep Noordzee schreef naar aanleiding van het regeringsstandpunt een brief aan de tweede kamer waarin wordt gewaarschuwd voor het toelaten van buitenlandse afval en waarin wordt gepleit voor betere controle en strengere sancties op illegale verwijdering van afval. In april werd door de CRMH het advies over afvalverbranding op de Noordzee aangeboden aan de Minister van VROM. Het advies werd voorbereid door de Commissie Afvalverbranding Noordzee waarin ook WgNz was vertegenwoordigd. De CRMH ziet het advies niet als "mosterd na de maaltijd", omdat nog verschillende onduidelijkheden in het regeringsstandpunt worden belicht en het advies kan worden meegenomen in het mondeling overleg dat de tweede kamer op 27 april heeft met de Mininisters van VROM en V&W. In dit overleg werd door verschillende partijen benadrukt dat de beëindiging van verbranding op zee moet worden gezien in het kader van een totaal afvalpreventiebeleid. In juni nam de veertiende vergadering van de Oslo Commissie de afspraak over verbranding op zee van de 2e Noordzeeministersconferentie over. In feite is dit een formele bevestiging van het voornemen omdat de Noordzeeministersconferentie zelf geen besluiten kan nemen. In oktober werd tijdens een bijeenkomst in het kader van de London Dumping Convention gesproken over het beëindigen van verbranding op zee op wereldschaal. Er werd besloten dat in 1992 besluiten zullen worden genomen over een eventuele beëindiging per eind 1994.

dumping.

Op het gebied van dumping van afval deden zich in 1988 geen bijzondere ontwikkelingen voor. Het Nederlandse beleid dat geen nieuwe vergunningen voor dumpingen van industrieel afval en verontreinigde baggerspecie worden verleend werd voortgezet. De enig overgebleven dumpingen van industrieel afval, afkomstig van de Duitse titaandioxyde industrie, zullen eind 1989 geheel worden beëindigd.

2.3.5 Juridische procedures

Evenals in 1987 lag in 1988 de nadruk op akties gericht tegen vergunningen voor het verbranden van afvalstoffen op zee. Het belang daarvan werd nog versterkt door de politieke beslissingen die in dezelfde periode werden genomen over de toekomst van verbranding op zee (zie boven).

Ook werd veel energie gestoken in procedures tegen de nieuwe vergunningen van de kustmest-bedrijven Windmill en DSM

ATM

In 1985 verzocht het bedrijf Afvalterminal Moerdijk (ATM) om een vergunning voor het verbranden van afvalstoffen op zee (zie ook jaarverslag WgNz 1987). In januari 1988 kreeg het bedrijf een officiële weigering van Rijkswaterstaat. Daartegen ging het bedrijf in beroep bij de Raad van State. ATM vroeg ook om schorsing van de weigering omdat het bedrijf volgens eigen zeggen in financiële moeilijkheden verkeerde en snel diende te weten of het uiteindelijk toch chemisch afval op zee zou mogen laten verbranden. In de behandeling van de schorsingszaak voerde WgNz aan dat er op dit moment voldoende mogelijkheden zijn voor de verwijdering van chemisch afval, inclusief PCB's en dat de financiële positie van ATM nauwelijks zal worden verbeterd door de zeer geringe hoeveelheden chemisch afval die via ATM op zee zouden moeten worden verbrand.

Het verzoek werd afgewezen. De behandeling in hoofdzaak heeft nog niet plaatsgevonden.

2.3.6 Afzonderlijke vergunningsaanvragen

In februari werd, samen met Natuur en Milieu en Greenpeace, bezwaar aangetekend tegen een aanvraag van de Belgische bedrijven Occidental Chemical N.V. Genk en Monsanto Europe Antwerpen.

In april werd, samen met Stichting Natuur en Milieu en Greenpeace, bezwaar ingediend tegen aanvragen van het Duitse bedrijf Sonderabfall Entsorgung SAAR GmbH.

In juni werd bekendgemaakt dat de aanvraag van 18 verschillende bedrijven, waartegen in december 1987 door WgNz, Greenpeacehijlijk al een feit zou zijn. De schorsingsverzoeken werden afgewezen.

bagger visserijhaven Scheveningen

De gemeente Den Haag diende bij Rijkswaterstaat een verzoek in om sterk verontreinigde baggerspecie uit de Scheveningse visserijhaven in zee te mogen dumpen, dit na mislukte pogingen om een landopslag te vinden. WgNz tekende bezwaar aan tegen de aanvraag. De vergunning werd geweigerd.

bagger Hoogovens

Op 16 augustus werd door de Raad van State het beroep behandeld dat in 1984 was ingediend door Werkgroep Noordzee, Natuur en Milieu en het Visserij-schap tegen het storten in zee van 300.000 m3 zwaar verontreinigd baggerslib van Hoogovens. Bij de behandeling van het schorsingsverzoek op 9 november 1984 bepaalde de Raad dat van de 300.000 m3 er 100.000 in zee mochten worden gestort en de resterende 200.000 m3 in de Averijhaven van IJmuiden zouden moeten worden geborgen. Dat is inmiddels gebeurd.

De organisaties zagen echter niet af van de behandeling van het beroep in hoofdzaak omdat een uitspraak van de Raad van belang kan zijn voor mogelijke toekomstige dumpingen.

De Raad sprak uit dat de indertijd verleende vergunning ten onrechte is verleend.

2.4 Delfstofwinning

2.4.1 Zand en grind

Door de toegenomen vraag naar oppervlakte-delfstoffen wordt door de regering een toename van de winning van zand en grind op de Noordzee voorgestaan. Dit wordt mede ingegeven door de wens om de winning van deze delfstoffen op land in de toekomst sterk te beperken. Ter illustratie: in 1986 is 52 miljoen kubieke meter zand gewonnen in de Noordzee, waaronder ook de vaargeulen en riviermondingen worden gerekend. In 1987 bedroeg dit 43 miljoen kubieke meter en in 1988 66 miljoen. In 1988 is vergunning aangevraagd voor de winning van 129 miljoen kubieke meter zand.

In het Regionale Ontgrondingenplan Noordzee (RON) dat in voorbereiding is, worden de beleidsvoornemens van de regering verder gekoncretiseerd. De regering heeft te kennen gegeven te streven naar een planmatige en gecoördineerde aanpak van de exploitatie van bodemmateriële om zo de belangen van de overige gebruiksfuncties van de Noordzee en het mariene ecosysteem zo min mogelijk te schaden.

Daartoe wordt thans op initiatief van Rijkswaterstaat een Milieu Effect Rapportage (MER) verricht en aan een nieuwe ontgrondingenwet gewerkt.

In de visie van de Werkgroep Noordzee is de winning van bodemmateriële namelijk alleen mogelijk als geen blijvende schade wordt veroorzaakt aan het marine milieu.

2.4.2 Offshore - Mijnbouw

Na de ontdekking van de aargasbel in Slochteren in 1959 is de winning van olie en gas op de Noordzee op gang gekomen. Het gevolg van deze ontwikkeling is dat de offshore mijnbouw zich in toenemende mate is gaan afspelen in gebieden waar andere belangen een rol spelen.

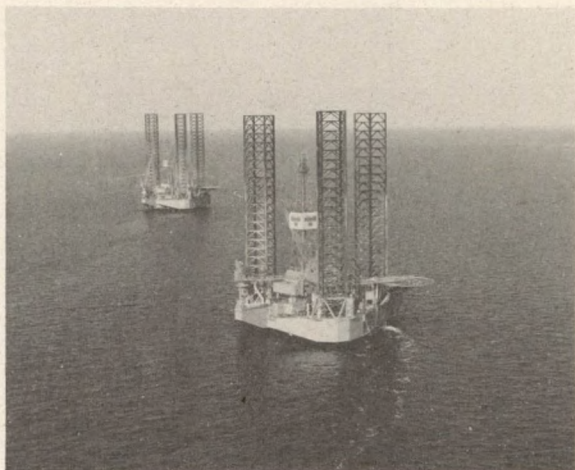
Hierbij kan men met name denken aan scheepvaart, visserij, defensie, grondstoffen, industrie en milieubelangen.

Vergunningen tot de opsporing of winning van olie of gas worden met inachtneming van deze verschillende belangen, al of niet verstrekt door het ministerie van economische zaken.

Door verschillende oorzaken kunnen de installaties zoals boorplatforms en pijpleidingen schade oplopen hetzij door aanvaringen, hetzij door fouten bij het winningsproces waardoor grote hoeveelheden gas of andere milieugevaarlijke stoffen in het zeewater en op de zeebodem terechtkomen.

In 1988 is door de ramp met het produktieplatform Piper Alpha de hele wereld weer eens wakker geschud en zijn er de nodige vragen gesteld met hopenlijk de nodige konsekwenties omtrent de veiligheid op de platforms. Reden voor de Werkgroep tot het uitgeven van een North Sea Monitor offshore special.

Tevens zijn de besprekingen gevolgd wat betreft het opstellen van richtlijnen voor de Milieu Effect Rapportage betreffende het lozen van boorspoeling.

(foto Aerophoto Eelde)

In het kader van de zevende concessieronde is door het ministerie van economische zaken aan bedrijven weer de gelegenheid gegeven tot het indienen van aanvragen van opsporingsvergunningen. Daarbij waren een aantal belangstellenden voor blokken die tot voor kort gesloten waren voor de offshore mijnbouw. Naar aanleiding van een onderzoek naar de mogelijkheden om delen van de Noordzee een beschermde status te geven dat is verricht binnen het Ministerie van Landbouw en Visserij is door de Werkgroep een brief geschreven aan de minister van Economische zaken. In deze brief deed de

Werkgroep het verzoek om een gedeelte van het Friese Front dat is gelegen in de blokken L3, M1 en M2 vooralsnog geen opsporingsvergunning te verlenen. Op dit verzoek is helaas negatief gereageerd.

Werkgroep Noordzee vindt dat het milieubelang in de huidige regelgeving en zodoende bij het uitgeven van boorvergunningen nog steeds niet goed uit de verf komt en ijvert dan ook voor onder andere een te ontwikkelen ruimtelijk beleid voor de Noordzee waarbij nadrukkelijk rekening moet worden gehouden met de specifieke eigenschappen van dit milieu.

2.5 Bescherming flora en fauna

In tegenstelling tot gebieden op het land en de z.g. wetlands, zijn natuurwaarden op de Noordzee als zodanig vrijwel onbeschermd. Wel zijn er een aantal internationale verdragen die betrekking hebben op soorten en leefmilieu's die ook op de Noordzee voorkomen (bv verdragen van Bonn en Bern), maar daaraan is voor wat de Noordzee betreft geen effectieve invulling gegeven.

Het is daarom hard nodig dat de natuurfunctie van bepaalde gebieden op de Noordzee wordt onderkend en dat die gebieden daadwerkelijk worden beschermd. Daarom acht de Werkgroep het van groot belang dat er een mogelijkheid komt om ekologisch essentieële gebieden op de Noordzee tot beschermd natuurgebied te verklaren.

Een aantal ontwikkelingen in 1988 hielden verband met deze problematiek.

Zo was er het voorontwerp van wet voor een nieuwe natuurbeschermingswet. De Werkgroep heeft geconstateerd dat de opstellers van het voorontwerp geen rekening hebben gehouden met de mogelijkheid van beschermde natuurgebieden op de Noordzee. De Werkgroep heeft daarom in haar reactie op het voorontwerp aan de minister van Landbouw en Visserij voorgesteld de formulering van het voorstel zodanig te wijzigen dat de instelling van beschermde natuurgebieden op de Noordzee niet a priori wordt uitgesloten zoals dat in het voorontwerp wel het geval is.

Een andere ontwikkeling in dit verband is de reeds elders in dit verslag genoemde overweging van de regering op instigatie van de Werkgroep Noordzee om een Exklusieve Economische Zone (EEZ) in te stellen. De instelling van een dergelijke zone maakt het voor een staat gemakkelijker om buitenteritoriale beschermde natuurgebieden in te stellen.

3. PUBLICITEIT, VOORLICHTING EN EDUCATIE

Het afgelopen jaar had de Werkgroep over publiciteit rondom het Noordzeemilieu niet te klagen. De ene milieuramp na de andere eiste de volledige aandacht van vrijwilligers en buro van de Werkgroep op. Vele interviews en commentaren werden aan de media verstrekt. Zelfs heeft de Werkgroep op een gegeven moment een beloning uitgelooft voor informatie over de dader van de olielozing in januari, die overigens niet is opgeëist door het ministerie van justitie, dat de dader wist te achterhalen.

3.1 Reguliere activiteiten

Maar ondertussen was het wel de bedoeling dat ook het reguliere voorlichtings- en edukatie-programma doorgang vond. Erg veel vraag naar voorlichting over het Noordzeemilieu kwam ook dit jaar weer van scholen. Ook de beide tentoonstellingen van de Werkgroep, "De Zee is ons een zorg", en "De Noordzee, een onbekend milieu", waarvan de laatste wordt beheerd door het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, waren veel gevraagd, evenals de beide diaserie's op videoband, "Noordzee in Nood" en "Olie en gaswinning".

Daarnaast waren er de milieu-evenementen als VARA's bosdag, de milieuonderwijsdag in de Pedagogische Academie te Alkmaar waar de Werkgroep met een stand vertegenwoordigd was. Uitgangspunt bij de stands van de Werkgroep was dit jaar "aktivering" van de standbezoeker. Speciaal ten behoeve van standgebruik is een edukatieve kwis ontwikkeld waarmee standbezoekers hun kennis van de Noordzee kunnen testen. Ook werd gebruik gemaakt van een computersimulatie met als onderwerp de bestrijding van een olievlek op de Noordzee. Met dit edukatieve programma kan men zelf een olieramp bestrijden met behulp van in het programma aangeleverde mogelijkheden.

3.2 Coastwatch

Daarnaast is het afgelopen jaar het internationale Coastwatch projekt van start gegaan, een edukatief projekt waarbij kustbewoners hun kustmilieu aan een kritische blik onderwerpen aan de hand van een internationaal gestandaardiseerde vragenlijst. In dit projekt werkt

de Werkgroep Noordzee samen met het Instituut voor de Leerplanontwikkeling (SLO) en het Educational Computer Consortium (ECC). In Nederland is dit eerste experimentele jaar van dit projekt 70 kilometer kust onderzocht door de leerlingen van 10 middelbare scholen. De antwoorden op de vragen zijn door de leerlingen zelf ingevoerd in de komputer, waardoor de gegevens ook weer op eenvoudige wijze kunnen worden uitgewisseld.

Scholieren in het kader
van het Coastwatch
projekt op het
Noordzeestrand.

(foto Machteld Klees)

3.3 Periodieken

Springtij

Abbonements bestand: 635

De belangrijkste artikelen gingen over de olievervuiling door de Borcea, het gehannes met de vergunningen van Windmill en DSM, de Anna Broere, eutrofiëring, de uitvoering van de afspraken van de tweede ministerskonferentie, de over boord geslagen lading van de Aquila, en de invoering van de EEZ.

North Sea Monitor

Abbonementsbestand: 477

De belangrijkste onderwerpen: de voorbereidingen voor de derde ministerskonferentie, export van verbranding op zee, verspreiding van het zeehondenvirus, de algenplaag langs de Noorse kust, de offshore-problematiek (NSM-special), nieuwe ontwikkelingen in de London Dumping Convention.

4. 1988 IN HET KORT

januari

7/1 voor de zeeuwse kust wordt een olievlek waargenomen, naar later blijkt, afkomstig van het Roemeense schip Borcea. Vele duizenden zeevogels vinden de dood.

februari

12/2 het bedrijf OCS krijgt van V&W en Vrom geen vergunning voor de opslag van chemisch afval te Moerdijk voor verbranding op de Noordzee

29/2 Het Zweedse roll on roll off schip Vinca Gorthon kapseist en dobert zo nog een poosje rond voor de Noordhollandse kust rakelings langs enkele offshore-platforms en door een drukke scheepvaartroute. Uiteindelijk zinkt het bovenop een oliepijpleiding, die daardoor moet worden afgesloten.

maart

6/3 De kunstmestfabriek Windmill te Vlaardingen dreigt met sluiting als de aangekondigde strenge milieueisen voor de lozing van cadmiumhoudend afvalgips daadwerkelijk worden doorgevoerd.

7/3 Het Baggerconcern Boskalis presenteert een plan om een kunstmatig eiland in de Noordzee te bouwen voor de opslag van chemisch afval

9/3 Uit onderzoek van Europese konsumentenorganisaties komt naar voren dat de Europese kustwateren te veel zware metalen bevatten. Het onderzoek betrof 312 meetpunten van Griekenland tot Denemarken.

april

De kustwacht blaast 30 kilometer uit de kust bij Bergen twee cylinders met chloorgas op.

mei

Een enorm algentapijt van de soort Chrysochromulina polylepis breidt zich langzaam uit langs de Noorse en Zweedse kust, met als gevolg vissterfte op grote schaal.

27/5 De Anna Broere zinkt na een anvaring met het rol on roll of schip Atlantic Compass 100 km uit de kust bij IJmuiden. Aan boord van de Anna Broere bevindt zich 250 ton giftig acrylonitril.

eind mei spoelen grote aantallen dode zeehonden aan op de Deense en Duitse kusten.

juni

21/6 Minister Smit Kroes maakt bekend dat de vergunning tot het lozen van afvalgips door de kunstmestfabrieken DSM en Windmill toch wordt verlengd per 1 juli. Ondanks eerdere toezeggingen van de minister deze lozingen te verbieden, mag Windmill nog 3.3 ton cadmium per jaar lozen.

22/6 Milieuorganisaties, waaronder de Werkgroep Noordzee, protesteren in Den Haag tegen de lozingsvergunningen voor DSM en Windmill door het te water laten van een gipsen Nelie Smit-Kroes op de Binnenhofvijver en bieden een petitie aan aan de kamercommissie voor Verkeer en Waterstaat.

juli

1/7 Het wrak van de Anna Broere, nog steeds op de bodem van de Noordzee, lekt gif, De bergers moeten de reeds twee maanden durende bergingsoperatie hals over kop staken.

Symbolische blokkade van de kunstmestfabiek Windmill te Vlaardingen door een door de milieubeweging verbeterde versie van minister Smit-Kroes, ter gelegenheid van de inwerking treding van de lozingsvergunning voor afvalgips.

6/7 Een ontploffing op het productieplatform Piper Alpha eist 167 mensenlevens. Naar later blijkt komt vijf ton pcb's in zee terecht.

26/7
238 ton acrylonitril uit de tanks van de Anna Broere blijkt in het zeemilieu te zijn verdwenen.

augustus

8/8 Het wrak van de op 27 mei gezonken Anna Broere wordt eindelijk, in twee stukken, geborgen. De bergingskosten bedragen 13 miljoen gulden.

11/8 Hoogheemraadschap Delfland loost illegaal ongezuiverd rioolslib vlak onder de kust bij Scheveningen als gevolg van problemen bij de bouw van de nieuwe zuiveringsinstallatie.

17/8 Milieugroepen waaronder de Werkgroep Noordzee worden deels door de Raad van State in het gelijk gesteld tijdens de behandeling van een kroonberoep tegen het storten van baggerslib in de Noordzee. Tijdens de procedure verklaarden ambtenaren van Rijkswaterstaat dat het ministerie in de toekomst geen vergunning meer zal verstrekken voor het storten van baggerslib in de Noordzee.

24/8 Werkgroep Noordzee en Vogelbescherming pleiten in een gezamenlijke nota voor gratis afgifte van scheepsafval in zeehavens

25/8 De ministerraad gaat akkoord met de invoering van annex V van het MARPOL-verdrag, op 31 december zal deze annex in werking treden.

31/8 De Westduitse minister van wetenschap Heinz Riesenhuber presenteert een onderzoek waaruit blijkt dat de Noordzee ernstiger vervuild is dan tot dan toe werd aangenomen.

september

12/9 Als gevolg van besmetting van het zeewater met salmonella-bacteriën wordt een zwembod ingesteld op vier plaatsen langs de Duitse Noordzeekust.

22/9 Brand op het boorplatform Ocean Odyssey, 220 kilometer ten noord-oosten van Aberdeen. Eén persoon komt om het leven.

11/9 De Nederlandse staat spant een rechtszaak aan tegen de Roemeense eigenaar van de Borcea, het schip dat in januari olievernietiging veroorzaakte langs de Nederlandse kust.

oktober

In de week van 4-9 vindt een internationale inventarisatie plaats van het Europese kustmilieu plaats in het kader van het coast-watchproject. In Nederland worden 14 blokken van vijf kilometer onderzocht van Vlissingen tot Delfzijl.

7/10 Op de vismijn te Vlissingen vindt een vechtpartij plaats tussen vissers en controleurs van de AID, die de EEG-vangstkwota willen controleren.

18/10 De internationale Seas At Risk federatie, waarvan de Werkgroep deel uitmaakt, publiceert haar eisenpakket voor de derde Noordzeekonferentie aan de Noordzeestaten.

november

17/11 Denemarken, Duitsland en Nederland sluiten in Bonn een verdrag ter bescherming van de zeehond.

21/11 Het kabinet presenteert het beleidsplan Noordzee 1989 - 1992 (harmonisatienota)

december

6/12 het franse schip Aquila verliest in slecht weer 23 containers, waarvan 14 gevuld met milieugevaarlijke stoffen.

3/12 de EEG-ministerraad verklaard op Rhodos dat de EEG haar inspanningen om het zeemilieu te beschermen moet verdubbelen.

5. AKTIEPUNTEN

De belangrijkste projecten van de Werkgroep Noordzee in 1989 zullen zijn: de organisatie van het derde North Sea Seminar, waarin getracht zal worden om wetenschappers en beleidsmakers uit alle Noordzeelanden dichterbij elkaar te brengen om zo tot een daadkrachtiger Noordzeebeleid te komen; en het in nationaal en internationaal samenwerkingsverband (onder de noemer "Seas At Risk federation" (SAR)) voorbereiden van activiteiten rond de derde Noordzee Ministerskonferentie die in maart 1990 gehouden zal worden. Behalve de organisatie van het 3rd NSS en deelname aan SAR zijn er natuurlijk nog vele andere zaken te behartigen. Voor 1989 zijn de activiteiten van de Werkgroep Noordzee onder te verdelen in een aantal beleidsvelden. Deze beleidsvelden kunnen hier als basis dienen voor de actiepunten van 1989.

5.1 Scheepvaart

Doelstelling van de WgNz m.b.t. scheepvaart is het voorkomen van milieuvervuiling door scheepvaart, middels een vergroting van de veiligheid van het scheepvaartverkeer en een verbetering van de regelgeving en sanctionering m.b.t. het vervoer en de lozing van milieugevaarlijke stoffen.

De WgNz zal hiertoe in 1989 verschillende activiteiten ondernemen:

- Het ontwikkelen van een plan voor verbeterde scheepvaart-verkeersbegeleiding, waarin de belangrijkste doelstellingen zijn: het voorkomen van ongelukken, het tijdig (kunnen) optreden in geval van rampen en het doen naleven van de regels ter plaatse.
Een en ander te verwezenlijken door (de invoering van) een meld- en volgsysteem in samenwerking met de buurlanden België en de Bondsrepubliek.
- Het volgen van de naleving van Annex V van MARPOL, met name de ontwikkelingen rond de invoering van Special Area's en de bijbehorende Haven Ontvangstinstallaties (HOI's).
- Het vervolgen van de activiteiten rond de invoering van HOI's volgens Annex I en V van MARPOL. Deze vervolgvakactiviteiten houden in dat een inventarisatie gemaakt wordt van wat er, in eerste instantie, in de

Nederlandse havens aan HOI's gedaan wordt, en in tweede instantie hoe buitenlandse havens dit doen.

- Het inventariseren van overtredingen en vervolgingen van internationale lozings- en verkeersregels.
- Aandringen op structureel beleid m.b.t. de berging van verloren milieugevaarlijke lading.
- Het in samenwerking met Vogelbescherming uitbrengen van een rapport over olie-slachtoffers onder vogels: Beached Bird Surveys in the Netherlands 1915-1988 (geschreven door Kees Camphuysen van het Nederlands Stookolieslachtoffer Onderzoek (NSO)).

Eén en ander zal ingebracht worden in overlegstructuren als: (nationaal) de CMPI, de Noordzee Cie en het informeel overleg met DGSM, en (internationaal) de IMO.

5.2 Offshore & Exploitatie Bodemmaterialen

Doelstelling van de Werkgroep Noordzee met betrekking tot offshore activiteiten is te komen tot een beleid waarin mogelijke milieueffekten de randvoorwaarden bepalen voor het uitgeven van vergunningen en waarin strenge emissiewaarden voor te lozen afvalstoffen gehanteerd worden. Deze emissiewaarden zouden gezien moeten worden in het licht van de totale vervuilingsbelasting en van de kans op plaatselijke milieueffekten.

Voorgenomen activiteiten in 1989 m.b.t. offshore activiteiten zijn:

- Het formuleren van een uitgewerkt standpunt over de offshore n.a.v. een in 1988 gepubliceerde North Sea Monitor (NSM) - Offshore Special (nr.88.3).
- Het, met het oog op de 7e concessieronde, ondernemen van stappen om bepaalde gebieden binnen het Nederlands Continentaal Plat tot beschermde gebieden - die dus gesloten zullen zijn voor offshore activiteiten - te laten verklaren.
- Het opnemen van de offshoreproblematiek als 'Special Theme' op het, door de WgNz in juni 1989 te organiseren, 3rd North Sea Seminar (NSS).
- Het verrichten van een studie naar het gebruik van chemikaliën in de offshore industrie en de lozing ervan in zee.

De activiteiten inzake de exploitatie van bodemmateriële richt zich op het stimuleren van een beleid waarin minimalisering van de te verwachten milieueffekten wordt nagestreefd en dit als prioriteit wordt gehanteerd. Hierbij zal steeds in eerste instantie afgewogen moeten worden of de voorgenomen exploitatie noodzakelijk is, en niet voorkomen kan worden door, hetzij alternatieve materialen, hetzij het aanboren van bronnen op land, hetzij een combinatie van deze twee.

De activiteiten van de Werkgroep op dit gebied zullen in het verlengde liggen van activiteiten die gestart zijn in 1988, te weten het bekritisieren van de ontwikkelingen rond de MER die uitgevoerd wordt in het kader van het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee. Hiertoe zal regelmatig overleg gevoerd worden met de Directie Noordzee van RWS i.s.m. de St. Natuur & Milieu.

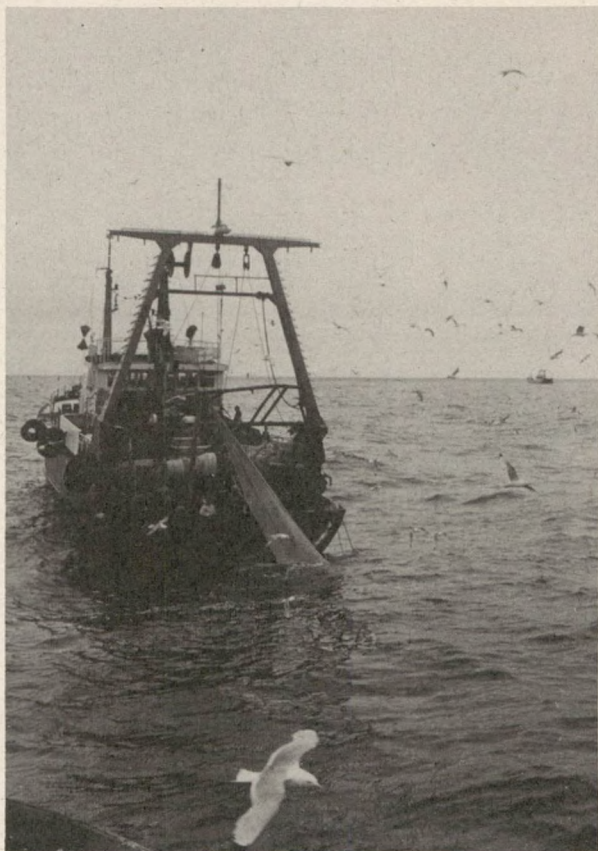
Hiernaast zal het beleid van Rijkswaterstaat bij vergunningverlening voor zandwinning gevolgd worden. Het belang hiervan neemt toe, omdat bij de huidige vergunningverlening geen toetsing plaatsvindt aan milieuaspekten, terwijl het aantal aanvragen een stijgende tendens vertoont.

5.3 Visserij

Recente ontwikkelingen omtrent de gevolgen van de visserij op het mariene milieu - overbevissing, desastreus gevolgen voor vogelstand en bodemfauna enz. - nopen tot een duidelijk standpunt. Dit is gezien de ingewikkeldheid van de problematiek, zowel in biologisch als in sociaal-ekonomisch opzicht, geen gemakkelijke opdracht, maar wel een noodzakelijke. Doelstelling van de WgNz zal hierbij zijn dat het 'Precautionary Principle' ook in het visserijbeleid doorgevoerd moet worden, wat inhoudt dat mogelijke effecten op andere elementen van het mariene ecosysteem meegewogen moeten worden in het beleid t.a.v. de visserij.

Aangezien de standpuntbepaling omtrent de visserij nog in een prematuur stadium is, zullen de te verrichten activiteiten in 1989 voorlopig nog inventariserend van karakter zijn:

- Het opnemen van de visserijproblematiek als 'Special Theme' op het 3rd NSS.
- Het samenstellen van een Visserij Special voor de NSM, op basis waarvan een standpunt geformuleerd zal worden.

5.4 Rivieren

Rivieren, met name in de Zuidelijke Noordzee, behoren tot de belangrijkste bronnen van zeevervuiling. Wat de uitgangspunten van beleid zouden moeten zijn om tot een vermindering van deze vervuiling te komen, is voor beleidsmakers nog steeds punt van discussie: emissiewaarden of concentratienormen. Het standpunt van de Werkgroep is, dat alleen de "natuurlijke" situatie van het ecosysteem (gedefiniëerd als de situatie zoals die in 1930 bestond) acceptabel is, wat betekent dat op basis van strenge emissiewaarden beleid gevoerd moet worden. Activiteiten in 1989 zullen zijn:

- Het opnemen van de effluentenproblematiek als 'Special Theme' op het 3rd NSS.
- Het organiseren van een nationale aktie in augustus met eutrofiëring als speerpunt, waarbij m.n. het beleid van het min. van L & V sterker dan voorheen belicht zal worden.
- Het voeren van overleg met de kunstmest-industrie om de invoer van milieuaccountancy te bewerkstelligen; dit in samenwerking met diverse zusterorganisaties.

5.5 Atmosferische vervuiling

Atmosferische depositie als bron van zeevervuiling en emissie van vluchtige stoffen uit zee als bron van atmosferische vervuiling winnen de laatste tijd aandacht.

Wetenschappelijke bevindingen op dit gebied zullen door Werkgroep met aandacht gevolgd worden. Waar mogelijk zal aangedrongen worden op terugdringing van atmosferische vervuiling.

5.6 Dumping en Verbranding op zee

WgNz is altijd van mening geweest dat dumping en verbranding op zee voorkomen moet worden door deze vervuiling bij de bron aan te pakken. Verplaatsing naar land kan slechts in noodgevallen een optie zijn, terwijl transport van chemisch afval te allen tijde voorkomen dient te worden. Het beleid van overheidswegen in deze lijkt in 1988 een goede richting ingeslagen te zijn, als gevolg van enkele internationale afspraken.

Het overheidsbeleid en optreden op dit gebied zal nauwlettend gevolgd worden, waarbij ook kritisch gekeken zal worden naar verbranding op land en transport van chemisch afval.

5.7 Waterkwaliteit en ecotoxicologie

De WgNz is van mening dat het stellen van eisen aan waterkwaliteit niet bepaald mag worden door de - vermeende - draagkracht van het mariene ecosysteem, maar gebaseerd moet worden op de natuurlijke situatie. Nu het milieubeleid van de overheid t.a.v. de Noordzee belangrijke ontwikkelingen doormaakt, is het van belang dit standpunt verder uit te werken. De voorgenomen activiteiten zijn:

- Het volgen en zonodig bekomentariëren van de ontwikkelingen van het Watersysteemplan, de mogelijke opvolger van het Waterkwali teitsplan Noordzee. Hiervoor zal het noodzakelijk zijn het stanpunt over de kwaliteit van water, waterbodem en ekosysteem nader uit te werken.
- Het in internationaal verband ontwikkelen van initiatieven om te komen tot een aanpassing van de zwarte en grijze lijst stoffen in het kader van de London Dumping Convention.
- Het publiceren van resultaten van een studie naar normstelling in het Noordzee-beleid.
- Het opstellen van een alternatieve nota Waterhuishouding in samenwerking met andere milieuo rganisaties.

5.8 Harmonisatiebeleid

In 1989 moet het harmonisatiebeleid van de regering m.b.t. de Noordzee opnieuw door de Tweede Kamer vastgesteld worden. De WgNz zal dit kritisch volgen en zonodig met nieuwe voorstellen komen, in te brengen via de Noordzeekommissie en via parlementariërs. Hierbij zal vooral gelet worden op betere maatregelen voor handhaving met name op strengere bestraffing. De Werkgroep zal er tevens voor pleiten het zeemilieu in een bredere context te bekijken (ook bijv. het landbouwbeleid is van belang om tot een vermindering van effluënten naar zee te komen), verplichte milieuboekhouding als beleidsmaatregel op te nemen en het toetsen van de milieusituatie aan "natuurlijke" referentiewaarden als uitgangspunt van beleid te nemen.

5.9 Ruimtelijke ordening/ ontwikkelingen in de kustzone

Het in beslag nemen van kwetsbare gebieden in de Noordzee door verschillende gebruiks-funkties wordt met groeiende ongerustheid bezien. De WgNz pleit voor het instellen van natuurgebieden in de Noordzee, waardoor een aantal gebieden in aanmerking komen. In 1989 zullen ideeën hierover nader onderzocht en uitgewerkt worden.

5.10 Bescherming flora & fauna

WgNz streeft ernaar dat enkele langlevende diersoorten die in de Noordzee voorkomen - zoals zeezoogdieren - als beschermde diersoorten in de wet opgenomen worden. Het overheidsbeleid omtrent de nieuwe Natuurbeschermingswet zal op dit criterium worden getoetst en van kommentaar worden voorzien. Bovendien zal gepleit worden voor het instellen van beschermde zones in de Noordzee.

5.11 Voorlichting en edukatie

Doelstelling van de WgNz m.b.t. voorlichting is het Noordzeemilieu onder de aandacht van een breed publiek te brengen, waarbij zowel aandacht gegeven wordt aan de Noordzee als natuurgebied, als aan de problemen die de verschillende gebruiksfuncties met zich meebrengen. Hierbij richt de Werkgroep Noordzee zich ook op voorlichting in internationaal verband.

(foto Johan Vijfvinkel)

Aktiviteiten in 1989 zullen zijn:

- Het uitbrengen van een brochure over chemische vervuiling (deel 3 van een in 1987 gestarte serie).
- Het uitbrengen van een brochure over scheepvaart (deel 4).
- Het uitbrengen van een brochure over regelgeving m.b.t. de Noordzee (deel 5).
- Deelnemen aan het internationaal georganiseerde Coastwatchproject met als doel het bewustmaken en activeren van de bevolking met betrekking tot de problemen in het zeemilieu.
- Het organiseren van een vakreis op de Noordzee.

5.12 Publiciteit

Het bekend maken van de activiteiten en standpunten van de Werkgroep en het onder de aandacht brengen van de Noordzeeproblematiek is vanzelfsprekend een steeds terugkerende activiteit.

Ook in 1989 zal dit gedaan worden middels persberichten, perskonferenties en publieke akties, naast het uitbrengen van het Nederlandstalig kwartaalblad 'Springtij' en het Engelstalige kwartaalblad North Sea Monitor.

5.13 Nationale en internationale samenwerking

Zoals in het bovenstaande te lezen is zal één en ander gebeuren in nauw contact met zowel nationale als internationale zusterorganisaties. Met name de stimulering van internationale samenwerking binnen het kader van de Seas at Risk federation (SAR) zal een belangrijke activiteit van de WgNz zijn. Vanhieruit zullen diverse Noordzee-milieuorganisaties hun akties voeren. De Werkgroep Noordzee heeft in de organisatie van SAR een belangrijk aandeel.

6. ORGANISATIE EN WERKWIJZE VAN DE WERKGROEP NOORDZEE

6.1 Kerngroep en Dagelijks bestuur

De kerngroep, het algemeen bestuur van de Werkgroep Noordzee, bestond in 1988 uit 15 leden waarvan er 5 deel uitmaakten van het dagelijks bestuur t.w.:

Jacqueline Stefels	voorzitter
Leo van Gelder	vice voorzitter
Ton IJlstra	secretaris
Piet Huesman	penningmeester
Folkert de Jong	tweede secretaris

6.2 Buro

De buromedewerkers bestonden in 1988 uit

Folkert de Jong	koördinator
Johan Vijfvinkel	koördinator voorlichting, educatie en publiciteit
Corrie van de Venne	administratie/boekhouding

Een stageplaats werd vervuld door Frank Hart student aan de opleiding milieukunde van de Hogeschool IJsselland. Hij liep de stage in het kader van het vak voorlichtingskunde, dat hij inhoud gaf door het maken van een opzet voor een brochure over scheepvaart op de Noordzee.

Het buro werd tevens ondersteund door een aantal vrijwilligers waaronder drie vaste medewerkers: de heer de Rijk voor het betalingsverkeer, Martin Vink voor algemene administratie en dokumentatie en Arthur Boelhouwer voor de vormgeving van de periodieken.

6.3 Financiën

In 1988 werd de Werkgroep financieel ondersteund door:

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke
Ordening en Milieubeheer
Ministerie van Landbouw en Visserij

Alle drie de ministeries verstrekten subsidies ten behoeve van structurele kosten.

Projektsubsidies werden het afgelopen jaar verstrekt door het Wereld Natuur Fonds Nederland (kommissie Vrije Gelden). Daarnaast ontving de Werkgroep ook in 1988 weer verscheidene giften.

Een volledig overzicht van de financiële situatie van de Werkgroep Noordzee is te vinden in het Financiële jaarverslag 1988.

6.4 Samenwerking

Ook in 1988 heeft de Werkgroep zowel op nationaal als op internationaal nivo samenwerking met andere organisaties. Zo leidde samenwerking in de zogeheten cadmium overleggroep tot gezamenlijke acties in Vlaardingen en Den Haag tegen de alsmaar doorgaande afvalgipslozingen in de Nieuwe Waterweg. In deze overleggroep werken samen de Stichting Natuur en Milieu, Stichting Reinwater, Vereniging Milieudefensie, de Milieufederatie Zuid-Holland en de Werkgroep Noordzee.

internationaal

In 1988 zette de Werkgroep haar beleid gericht op het stimuleren van internationale samenwerking van Noordzeemilieuorganisaties voort. Meteen na de succesvolle Seas At Risk Campagne tijdens de tweede Noordzeeministerskonferentie in November 1987 werden de lijnen uitgezet voor activiteiten in het kader van de derde konferentie die in maart 1990 in Den Haag zal plaatsvinden.

Werkgroep Noordzee verzorgde ook in 1988 de secretariaatswerkzaamheden voor Seas At Risk. Er werden plannen ontwikkeld om het Secretariaat zelfstandig te laten draaien en om een eigen pers/informatiebureau op te zetten. Inmiddels zijn daarvoor voldoende financiële garanties.

De Zweedse natuurbeschermingsorganisatie SNF trad toe tot Seas At Risk zodat nu organisaties uit alle landen rond de Noordzee en de Ierse Zee in SAR deelnemen.

In oktober werd door Seas At Risk een lijst met wensen aangeboden aan de deelnemers van de eerste vergadering van hoge ambtenaren die de derde Noordzeeconferentie moet voorbereiden. De verklaring werd op 18 oktober op een persconferentie in het Haagse Nieuwspoort aan de pers gepresenteerd.

Verder verwierf de Werkgroep in 1988 het affiliate "membership" van de internationale milieuorganisatie Friends of the Earth Internationaal (FOEI).

edukatie

Ook op edukatie gebied zijn in 1988 de eerste stappen tot internationalisatie gezet. Het reeds in hoofdstuk drie genoemde Coastwatch project is daarvan een voorbeeld. In dat project nemen milieuorganisaties deel uit Italië, Portugal, Ierland, Groot-Brittanië, Nederland, Duitsland, Denemarken en Noorwegen deel. Het ligt in de bedoeling het project uit te breiden tot alle EEG-landen en Noorwegen.

(foto Machteld Klees)

WERKGROEP NOORDZEE

Vossiusstraat 20-III 1071 AD Amsterdam Tel. 020-764477

1988

